

Skåneanalysen

En analys om Skånes tillväxt och utveckling – augusti 2020

Hur många kan potentiellt jobba på distans?

Att arbeta på distans har för många varit ett av de mest påtagliga uttrycken för livet under coronapandemin. Det har gett nytt liv till en debatt om hur arbetslivet bör organiseras. Allt fler röster hörs nu som säger att distansarbete är det nya normala. Anställda har lärt sig att använda verktyg som Zoom, Teams och Skype samtidigt som arbetsgivare har sett att verksamheter har kunnat rulla på trots tomma kontor. I främsta ledet står IT-sektorn. Twitter säger att all deras personal permanent kommer att få arbeta hemifrån. Facebook tror att hälften av deras anställda kommer att göra så inom några år. Men dessa förändringar verkar sträcka sig längre än IT-sektorn. En tysk enkätundersökning visade att drygt 70 procent av företagen planerar att erbjuda sina anställda att distansjobba efter pandemin.¹ Av de kontorsanställda i Frankrike, vilka arbetat hemifrån under nedstängningen, uttrycker endast en tredjedel att de vill tillbaka till kontoret på full tid. Samtidigt finns det många yrken - sjuksköterskor, bud, tandläkare, poliser, mekaniker, frisörer med flera - som kräver en fysisk närvaro.²

Redan före coronapandemin var dessa förändringar pågående. Digitalisering, en växande tjänstesektor och krav på flexibilitet har stadigt ökat förekomsten av distansarbete. Om coronapandemin påskyndar den utvecklingen, och substantiellt fler väljer att arbeta från någon annan plats än sitt kontor, vilka implikationer får det på planering av bostäder, lokaler, infrastruktur och kollektivtrafik? Av alla resor totalt i Skåne relaterar cirka 20 procent till arbetet. En minskning av antalet arbetsresor skulle inte innebära att antalet resor totalt faller dramatiskt. Däremot skulle det rimligen innebära en något minskad belastning på kollektivtrafik och vägar under rusningstrafik. Dessutom är medianreslängden högre för arbetsresor än för andra resor, och drygt hälften sker med bil.³

Denna artikel vill främja en diskussion om hur antalet som potentiellt kan distansarbete ska mätas. Utgångspunkten är en amerikansk studie som klassificerat 1 000 yrken utifrån dess möjligheter att utföra arbetsuppgifter på distans.⁴ Genom att nyckla från amerikansk till svensk yrkesstandard prövar denna artikel att klassificera svenska yrken utifrån möjligheten till distansarbete. Därmed kan vi tentativt uppskatta hur många som potentiellt kan utföra sitt arbete på distans och ge en grund för att göra antaganden om hur många som *faktiskt* kan komma att distansarbete. Det senare ligger emellertid utanför denna artikels avgränsning.

I Skåne har 160 000 personer ett yrke som potentiellt kan utföras på distans. Det motsvarar 28 procent av de som förvärvsarbetar i länet. Störst andelar finns i Lund och Malmö. Där har 37 procent sådana yrken. Bakom regionala och kommunala skillnader ligger olikheter i branschstruktur. Inom IKT och avancerad tjänsteproduktion kan de flesta yrken potentiellt utföras på distans. Inom tillverkning eller social omsorg är det däremot betydligt svårare. Hälften av de 160 000 i Skåne arbetar i en annan kommun än de bor i. Inpendling till Malmö, Lund och Helsingborg, kommuner med en stor andel yrken som potentiellt kan utföras på distans, kan komma

¹ <https://www.svd.se/foretag-vill-satsa-digitalt-efter-coronakrisen/i/senaste/om/naringsliv> 2020-08-04

² *The Economist* 1843 - *Death of the office*, juni/juli 2020 & *Bloomberg Businessweek* – *Working from Home*

³ Region Skåne (2018)

⁴ Dingel & Neiman (2020)

att påverkas något om coronapandemin bidrar till den attitydförändring hos arbetsgivare och arbetstagare som vissa argumenterar för.

Klassificering av yrken – från amerikansk till svensk yrkesstandard

För att kvantifiera hur många som potentiellt kan arbeta på distans behöver alla yrkens arbetsuppgifter bedömas och klassificeras huruvida de kan utföras på distans eller inte. Det finns ingen sådan officiell klassificering utifrån svensk yrkesstandard, däremot har en amerikansk studie gjort just detta.⁵

Den amerikanska studien klassificerar huruvida 1 000 yrken kan utföras på distans eller inte. Deras klassificering utgår från den amerikanska yrkesstandarden *Standard Occupational Classification*, SOC. För att översätta till svenska förhållanden har de 1 000 yrkena i SOC nycklats till de drygt 400 yrkena i den svenska yrkesstandarden SSYK4_2012. För att genomföra nycklingen har vi behövt vandra via den europeiska yrkesstandarden ISCO-08.⁶ Respektive svenskt yrke har alltså fått en klassificering från dess korresponderande ISCO-08-yrke, vilket i sin tur har hämtat sin klassificering från sin amerikanska motsvarighet.

Eftersom förhållandet mellan SOC, ISCO-08 och SSYK4_2012 inte är 1-1-1 uppstår det problem. I många fall korresponderar ett svenskt yrke till flera ISCO-08-yrken. Om fler än hälften av dessa är klassificerade som distansyrken har det svenska yrket också kodats till ett distansyrke. Om det är färre än hälften blir utfallet ett icke-distansyrke. Ingen hänsyn har tagits till storleken på de amerikanska yrkena. Det kan orsaka problem om flertalet mindre yrken med en specifik kodning slår ut ett stort dominerande yrke med en annan klassning. En annan möjlig felkälla är om arbetsuppgifterna i ett amerikanskt yrke är annorlunda på något avgörande sätt än motsvarande yrke i Sverige.

I den amerikanska studien har lärare kodats som ett yrke möjligt att utföra på distans. Detta bedöms som rimligt eftersom skolsystemet i USA tillämpat distansundervisning under coronapandemin. I Sverige har detsamma gjorts för gymnasiet, vilket möjligen kan påverka hur undervisningen bedrivs på sikt. Men även om undervisningen teoretiskt kan genomföras digitalt bedöms det inte som rimligt att i Sverige räkna lärare som ett potentiellt distansyrke i en post-corona ekonomi. Här har därför en manuell handpåläggning gjorts. Följande SSYK4_2012-yrken har kodats om från potentiella distansyrken till icke-distansyrken; *Förskollärare, Grundskollärare, Gymnasielärare, Elevassistent, Barnskötare, Speciallärare och specialpedagoger m.fl. samt Fritidspedagoger.*

Blir utfallet av att nyckla från SOC till SSYK4_2012 rimligt med ovanstående manuella förändringar? Tabellen nedan visar de 15 största yrkena som klassificerats som yrken som potentiellt kan utföras på distans. En översiktlig bedömning ger att de flesta rimligen kan utföras från en annan plats än kontoret, en första indikation på att vandrigen från SOC till SSYK4_2012 via ISCO-08 inte gett ett orimligt utfall.

Ett möjligt undantag är *Säljande butikschefer och avdelningschefer i butik*, ett yrke som intuitivt borde kräva en fysisk närvaro. I dokumentationen till SSYK4_2012 läser vi att yrket handlar om att: *”Ansvarar och planerar för drift och löpande verksamhet i butik. Leder, fördelar, kontrollerar och följer upp arbetet i butiken. Anställer och introducerar medarbetare. Deltar i den dagliga säljverksamheten.”*⁷ De korresponderande amerikanska yrkena är *General and Operations Managers* och *First-Line Supervisors of Retail Sales Workers* varav det senare inte klassificeras som ett distansyrke. Det är möjligt att det svenska yrkets innehåll i en större utsträckning svarar mot *First-Line Supervisors of Retail Sales Workers* än vad det gör mot *General and Operations Managers*. Det senare kopplar till hela åtta ISCO-08 yrken, vilka samtliga får klassificeringen yrken som potentiellt kan utföras på distans. Sådana översättningsproblem kan enbart helt undvikas om klassificeringen skulle utgått från en empirisk studie på svenska förhållanden.

⁵ Dingel & Neiman (2020)

⁶ Sist i artikeln finns länkar till nycklarna mellan SOC, ISCO-08 och SSYK4_2012.

⁷ SCB (2012)

Tabell: De 15 vanligaste yrkena som kan utföras på distans. Förvärsarbetande 20-64 år, riket, år 2018

Yrke	Antal
Företagssäljare	86 000
Mjukvaru- och systemutvecklare m.fl.	78 000
Övriga kontorsassistenter och sekreterare	68 000
Planerare och utredare m.fl.	59 000
Ekonomiassistenter m.fl.	37 000
Lednings- och organisationsutvecklare	33 000
Redovisningsekonomer	29 000
Civilingenjörsyrken inom elektroteknik	27 000
Socialsekreterare	24 000
Banktjänstemän	23 000
Säljande butikschefer och avdelningschefer i butik	23 000
Personal- och HR-specialister	21 000
Verkställande direktörer m.fl.	20 000
Marknadsanalytiker och marknadsförare m.fl.	20 000
Informatörer, kommunikatörer och PR-specialister	20 000

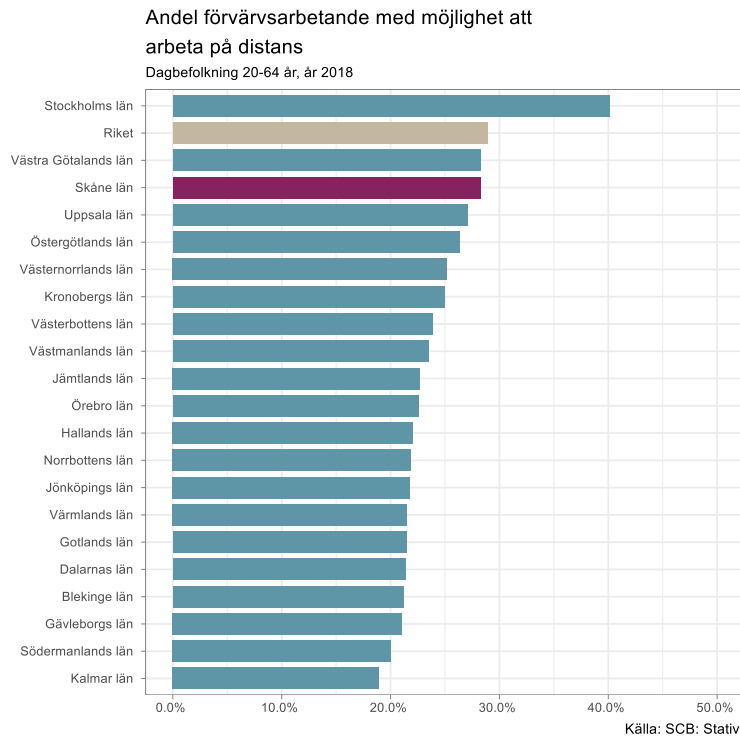
Vi går vidare med att titta på de 15 vanligaste yrkena som inte bedöms kunna utföras på distans. Även här verkar resultatet överlag rimligt. Samtliga av dessa yrken är problematiska att utföra från distans i någon större utsträckning. En kommentar till tabellen är att både grundskollärare och förskollärare, vilka manuellt omkodats, finns bland de största yrkena som inte kan utföras på distans.

Tabell: De 15 vanligaste yrkena som *inte* kan utföras på distans. Förvärsarbetande 20-64 år, riket, år 2018

Yrke	Antal
Undersköterskor, hemtjänst, hemsjukvård och äldreboende	132 000
Grundskollärare	104 000
Butikssäljare, fackhandel	99 000
Barnskötare	86 000
Butikssäljare, dagligvaror	73 000
Städare	72 000
Förskollärare	68 000
Vårdbiträden	68 000
Vårdare, boendestödjare	65 000
Personliga assistenter	64 000
Restaurang- och köksbiträden m.fl.	57 000
Lastbilsförare m.fl.	55 000
Träarbetare, snickare m.fl.	52 000
Grundutbildade sjuksköterskor	47 000

Hur många har ett yrke som potentiellt kan utföras på distans?

29 procent av de förvärvsarbetande i Sverige har ett yrke som potentiellt kan utföras på distans. I särklass störst andel finns i Stockholms län med drygt 40 procent. För Skånes del har 160 000 personer ett potentiellt distansyrke. Det motsvarar 28 procent av de förvärvsarbetande, den tredje högsta andelen bland regioner i landet. Mönstret är att län med större städer har en större andel med yrken som potentiellt kan utföras på distans. Förutom Skåne hittar vi Västra Götaland, Uppsala och Östergötland med andelar på mellan 27 och 29 procent. De länen med lägst andel, runt 20 procent, är Kalmar, Södermanland, Gävleborg och Blekinge.

Vi kan jämföra utfallet för riket med Dingel & Neimans artikel. Självfallet finns det skillnader i utfall men överlag ligger vårt resultat i linje med den amerikanska studien. Dingel & Neiman landar i att 37 procent av de sysselsatta i USA har arbeten som kan utföras på distans. Utfallet blir 31 procent om lärare omklassificeras till ett icke-distansyrke.⁸ Om vi kodar tillbaka de manuellt omkodade svenska yrkena – *Förskollärare, Grundskollärare, Gymnasielärare, Elevassistent, Barnskötare, Speciallärare och specialpedagoger m.fl., Fritidspedagoger* - blir vårt resultat för Sverige också 37 procent. Stockholms utfall blir 47 procent medan Skåne och Västra Götaland ligger på rikssnittet.

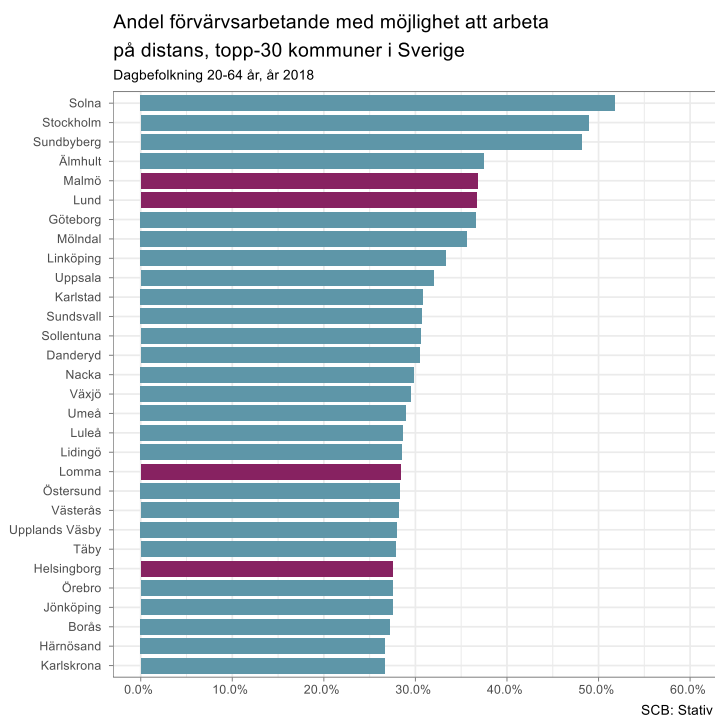
Dingel & Neiman gör även en internationell jämförelse där Sverige ingår. Utfallet för Sverige landar där på drygt 40 procent, bland de högsta i världen tillsammans med bland annat Storbritannien och Norge. I den amerikanska studiens internationella jämförelse nycklades de 1 000 amerikanska yrkena till ISCO-08 på tvåsiffernivå och data hämtades från International Labour Organisation, ILO. Det steget påverkade resultatet för USA med fyra procentenheter, från 37 upp till 41 procent. Den amerikanska studiens metod är annorlunda än denna artikels. Dels har vi nycklat på firsiffernivå, dels använder vi data från SCB:s registerbaserade arbetsmarknadsstatistik.

En kommentar från författarna till den amerikanska studien är att andelen för USA på 37 procent bör betraktas som en övre gräns som överstiger den andel jobb som utförs på distans. Andra studier

⁸ Se föregående kapitel om läraryrken som potentiella distansyrken.

visar att ungefär 25 procent av de förvärvsarbetande i USA arbetar hemma en genomsnittlig dag, men av dessa är det många som endast är hemma under en del av arbetsdagen. En enkätundersökning som WSP tog fram för att kartlägga mobilitetsförändringar under coronapandemin kom fram till att 18 procent i de tre storstadsregionerna i Sverige jobbade hemifrån på heltid före pandemin i jämförelse med 47 procent under pandemin.⁹

Kommuner med en stor andel förvärvsarbetande som potentiellt kan arbeta på distans finns företrädesvis i storstadsregionerna, exempelvis i Solna, Stockholm, Lund, Malmö, Mölndal och Göteborg. I andra hand är sådana yrken koncentrerade till regionala centrum som Linköping, Uppsala, Sundsvall, Umeå eller Växjö. Även Älmhult, där IKEA:s huvudkontor är en stor arbetsgivare, har en betydande andel som arbetar i sådana yrken.

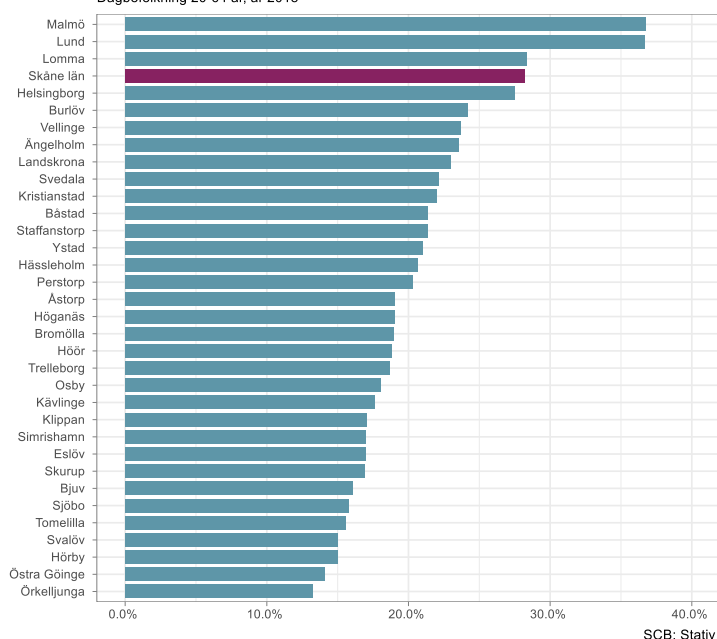

I Skåne har förutom Lund och Malmö även Lomma och Helsingborg en hög andel distansarbetsbara yrken. Därefter följer Burlöv och Vellinge. Kommuner med relativt färre sådana yrken är Örskelljunga, Östra Göinge, Svalöv och Hörby. Där är andelen förvärvsarbetande med yrken som potentiellt kan utföras på distans runt 15 procent.

⁹ WSP (2020)

Andel förvärsarbetande med möjlighet att arbeta på distans

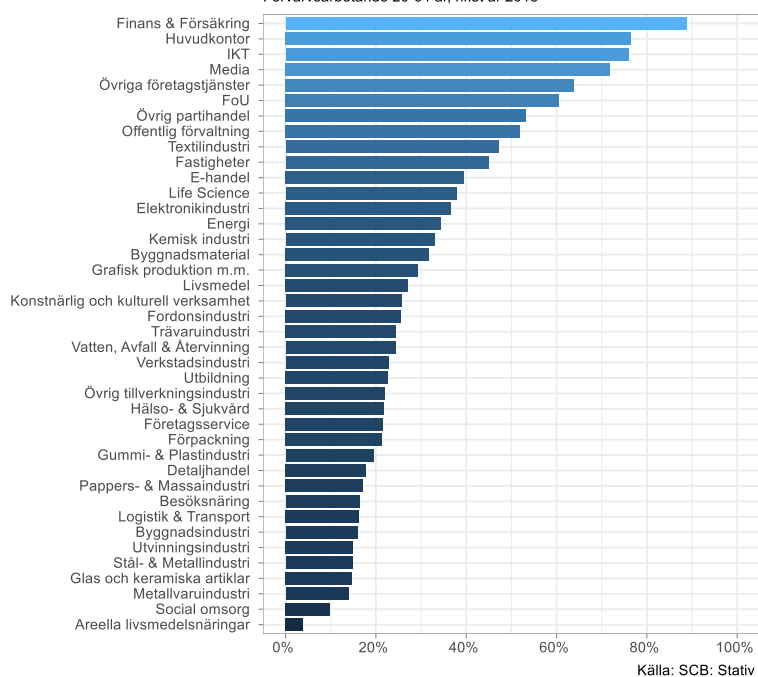
Dagbefolkning 20-64 år, år 2018

Bakom de regionala och kommunala skillnader som observerats ovan ligger olikheter i branschstruktur. Inom finans & försäkring, huvudkontor, IKT, media och övriga företagstjänster (avser avancerad tjänstesektor som exempelvis redovisningsbyråer och tekniska konsulter) kan merparten av jobben utföras på distans. Platser där sådana branscher är stora har också en större andel som arbetar med yrken som potentiellt kan utföras på distans. Inom industribranscher, social omsorg, företagservice (exempelvis städ), hälso- och sjukvård eller areella livsmedelsnäringarna behöver däremot de allra flesta jobben utföras på plats.

Andel förvärsarbetande per bransch med möjlighet att arbeta på distans

Förvärsarbetande 20-64 år, riket år 2018

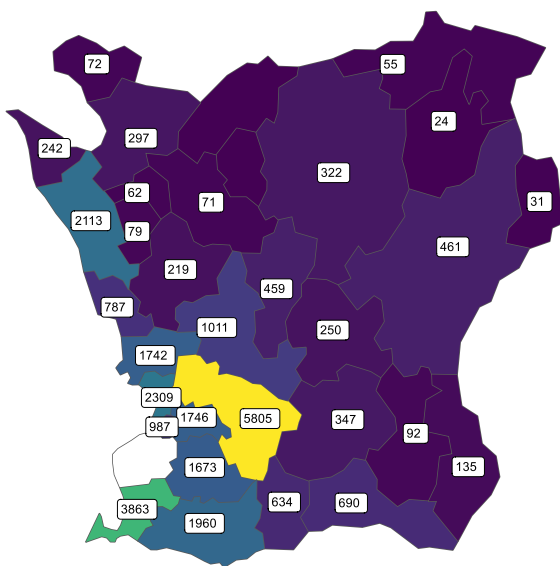
Pendlare som potentiellt kan distansarbete

Av de 160 000 förvärvsarbetande i Skåne som har ett yrke som potentiellt kan utföras hemifrån är 49 procent pendlare, de arbetar alltså i en annan kommun än den de bor i. I detta avsnitt ska vi titta lite närmare på pendlingsflödena in till Malmö, Lund och Helsingborg av personer med ett yrke som potentiellt kan utföras på distans. Vi visar antalet pendlare med ett yrke som potentiellt kan utföras på distans, samt hur stor andel dessa motsvarar av totalt andel pendlare. Ingen data redovisas om det är färre än 20 pendlare från en kommun. Att redovisa pendlingsströmmar på kommunnivå är inget skarpt underlag för infrastruktur- eller kollektivtrafikdimensionering. Det fångar exempelvis inte att det kan finnas flera stråk mellan två kommuner.

Malmö

Malmö har stora inflöden från närliggande kommuner av personer med yrken som potentiellt kan utföras på distans. Från Lund kommer 5 800, vilket motsvarar 50 procent av Lunds pendlare till Malmö. Längre upp på västkuststråket tillför Helsingborg drygt 2 000 förvärvsarbetare, vilket är 55 procent av pendlarna därifrån. Från Landskrona och Kävlinge tillförs 800 respektive 1 700 personer med potentiella distansyrken. Söderifrån adderar Vellinge 3 800 och Trelleborg 2 000 personer. För Vellinge motsvarar det drygt hälften av pendlarna medan samma grupp för Trelleborgs del utgör en tredjedel.

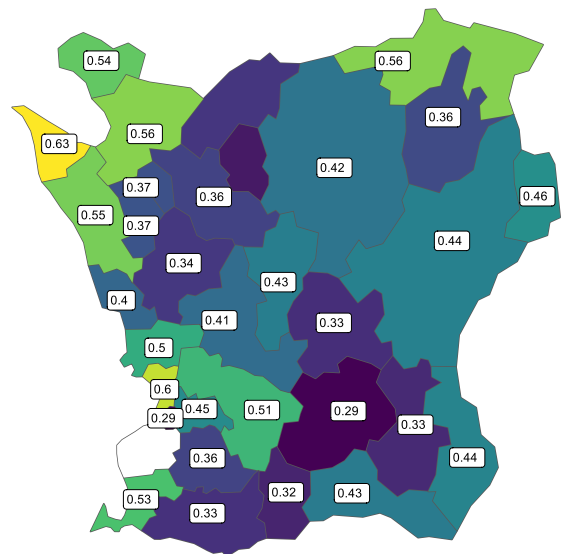
Antal pendlare till Malmö kommun med möjlighet till distansarbete
Förvärvsarbetare 20-64 år, år 2018

1000 2000 3000 4000 5000

Källa: SCB: Stativ

Andel pendlare till Malmö kommun med möjlighet till distansarbete
Förvärvsarbetare 20-64 år, år 2018

0,3 0,4 0,5 0,6

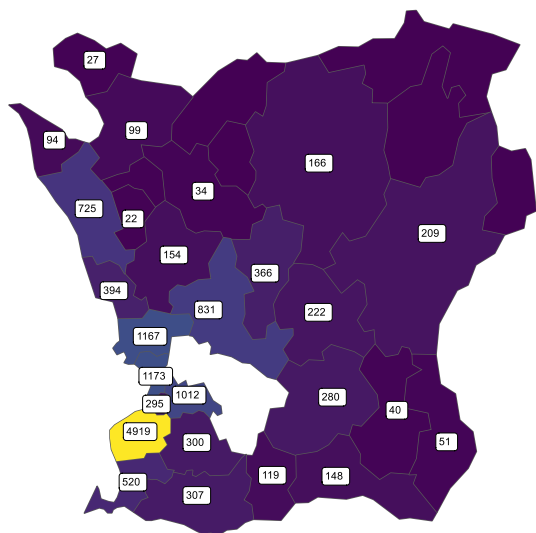
Källa: SCB: Stativ

Lund

Från Malmö till Lund pendlar 4 900 personer med yrken som potentiellt kan utföras på distans. Det motsvarar drygt 40 procent av totalt antal pendlare därifrån. Från andra kommuner sydväst om Lund tillförs 500 personer från Vellinge, 300 från Svedala och Trelleborg samt 1 000 från Staffanstorp.

Västerifrån pendlar 2 300 personer till Lund från Lomma, vilket motsvarar hälften av pendlarna. Norrifrån bidrar Kävlinge, Eslöv och Helsingborg med 1 700, 1 000 respektive 2 100 förvärvsarbetare. För Kävlinge och Eslöv motsvarar det 34 respektive 26 procent av pendelströmmen medan det för Helsingborgs del svarar för 46 procent.

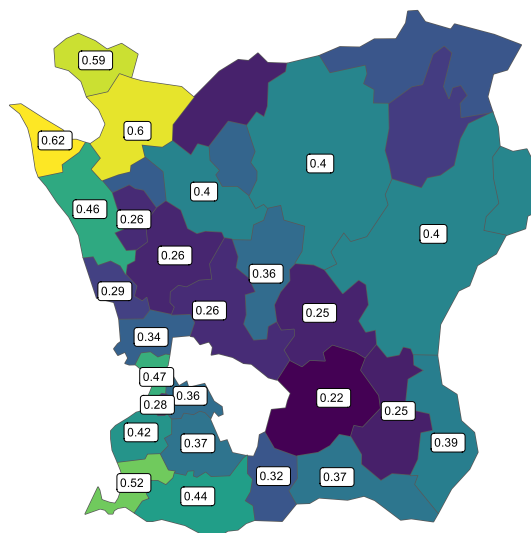
Antal pendlare till Lunds kommun med möjlighet till distansarbete
Förvärvsarbetare 20-64 år, år 2018

1000 2000 3000 4000

Källa: SCB: Stativ

Andel pendlare till Lunds kommun med möjlighet till distansarbete
Förvärvsarbetare 20-64 år, år 2018

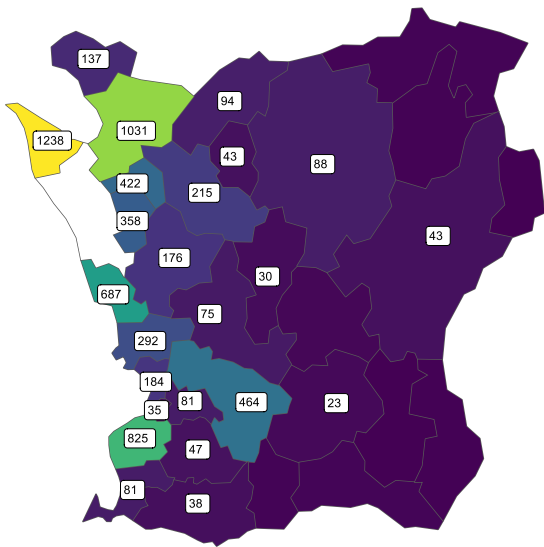
0.3 0.4 0.5 0.6

Källa: SCB: Stativ

Helsingborg

Inpendlingen till Helsingborg norrifrån kommer företrädesvis från Höganäs och Ängelholm. Dessa två kommuner bidrar med 1 200 respektive 1 000 förvärvsarbetare som potentiellt kan arbeta på distans. Dessa utgör 38 respektive 31 procent av pendlarna totalt från dessa två kommuner. Söderifrån, utmed västkustbanan och E6:an, tillför Malmö/Lund med kranskommuner drygt 1 500 pendlare, vilket är nära hälften av alla pendlare totalt därifrån. Längre upp tillför Landskrona 700 personer. Öster om Helsingborg pendlar cirka 400 in från Åstorp och nästan lika många från Bjuv. Andelsmässigt utgör de en ganska liten av pendlarna totalt från dessa två grannkommuner, 21 respektive 15 procent.

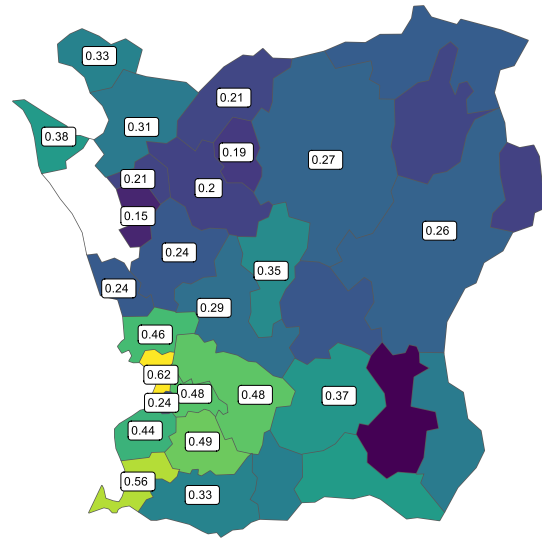
Antal pendlare till Helsingborgs kommun med möjlighet till distansarbete
Förvärsarbetare 20-64 år, år 2018

300 600 900 1200

Källa: SCB: Stativ

Andel pendlare till Helsingborgs kommun med möjlighet till distansarbete
Förvärsarbetare 20-64 år, år 2018

0.1 0.2 0.3 0.4 0.5 0.6

Källa: SCB: Stativ

Referenser

<https://www.svd.se/foretag-vill-satsa-digitalt-efter-coronakrisen/i/senaste/om/naringsliv> 2020-08-04

Bloomberg Businessweek - *Working from Home*

The Economist 1843 – *Death of the office*

Dingel, Jonathan & Neiman, Brent – *How Many Jobs Can be Done at Home?*

<https://bfi.uchicago.edu/working-paper/how-many-jobs-can-be-done-at-home/>

Region Skåne (2018) *Så reser vi i Skåne – Resvaneundersökning 2018*

SCB (2012) *Standard för svensk yrkesindelning*

https://www.scb.se/contentassets/c9d055b6f2114b62bd23c33602b56da5/ov9999_2012a01_br_x70br1201.pdf

WSP (2020) *Så påverkas pendlingsvanor av en pandemi – en mobilitetsstudie under unika förutsättningar*

Nycklar

Mellan SOC och ISCO-08:

https://ibs.org.pl/app/uploads/2016/04/onetsoc_to_isco_cws_ibs_en1.pdf

Mellan ISCO-08 och SSYK4_2012:

<https://www.scb.se/dokumentation/klassifikationer-och-standarder/standard-for-svensk-yrkesklassificering-ssyk/>

Kontakt:

Henrik.g.bengtsson@skane.se

0724 - 69 35 58